

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ

ΔΙΚΤΥΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ
2012 - 2015

Δίκτυο Υπηρεσιών Πληροφόρησης & Συμβουλευτικής εργαζομένων

Ασφαλιστικά Θέματα

«Προαιρετική Ασφάλιση»

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
"ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ"
2007 - 2013
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ
ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προαιρετική Ασφάλιση.....	4
Παλαιοί Ασφαλισμένοι.....	4
Νέοι Ασφαλισμένοι.....	7
Μακροχρόνια Άνεργοι.....	8
Ασφαλισμένοι ενταχθέντων στο Ι.Κ.Α. Ασφαλιστικών Οργανισμών.....	10
Αυτασφάλιση.....	10
Αυτασφάλιση Απολυόμενων.....	11
Πηγές.....	12
Συντακτική Ομάδα.....	12

Γενικά	Ο Θεσμός της προαιρετικής ασφάλισης προσανατολίζεται στο να δώσει τη δυνατότητα σε πρόσωπα που έχουν διατελέσει ασφαλισμένοι στο Ι.Κ.Α., ή σε συγχωνευθέντα με αυτό Ταμεία και τα οποία για διαφόρους λόγους δεν παρέχουν εξαρτημένη εργασία ή παρόλο που παρέχουν τέτοιου είδους εργασία για οποιονδήποτε λόγο δεν υπάγονται στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α. ή άλλου Οργανισμού κύριας ασφάλισης μισθωτών, να συνεχίσουν την ασφάλισή τους καταβάλλοντας την αντίστοιχη εισφορά (εργατική και εργοδοτική), εφόσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις.
Παλαιοί Ασφαλισμένοι (υπαχθέντες για πρώτη φορά στην ασφάλιση μέχρι και 31.12.1992)	Για την προαιρετική συνέχιση της ασφάλισης των παλαιών ασφαλισμένων απαιτείται να συντρέχουν οι κατωτέρω θετικές και αρνητικές προϋποθέσεις: α) Διακοπή ασφάλισης. β) Πραγματοποίηση ορισμένου αριθμού ημερών εργασίας. γ) Μη ύπαρξη συντάξιμης αναπηρίας. δ) Υποβολή αίτησης.
Νέοι Ασφαλισμένοι (υπαχθέντες για πρώτη φορά στην ασφάλιση από 1.1.1993 και μετά)	Προκειμένου για ασφαλισμένους οι οποίοι έχουν υπαχθεί για πρώτη φορά στην υποχρεωτική ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης από 1.1.1993 και μετά, παρέχεται η δυνατότητα να συνεχίσουν την ασφάλιση τους προαιρετικά, με ορισμένες προϋποθέσεις και κυρίως: α) να έχουν πραγματοποιήσει στην υποχρεωτική ασφάλιση 1.500 ημέρες εργασίας τουλάχιστον, από τις οποίες 300 ημέρες εντός της τελευταίας πριν από την υποβολή της αίτησης πενταετίας και β) να μην υπάγονται στην ασφάλιση άλλου φορέα κύριας ασφάλισης.
Μακροχρόνια Άνεργοι	Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 2874/2000, οι μακροχρόνια άνεργοι ασφαλισμένοι του Ι.Κ.Α., οι οποίοι υπολείπονται μέχρι πέντε (5) χρόνια για να λάβουν πλήρη σύνταξη Γήρατος, μπορούν να συνεχίσουν προαιρετικά την ασφάλιση τους, με καταβολή των εισφορών από τον Ο.Α.Ε.Δ. Το μέτρο αυτό αφορά ασφαλισμένους: α) του Ι.Κ.Α. και β) των Ταμείων Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών, οι οποίοι είναι ασφαλισμένοι για κύρια σύνταξη στο Ι.Κ.Α.

Ασφαλισμένοι ενταχθέντων στο Ι.Κ.Α. Ασφαλιστικών Οργανισμών	Οι ασφαλισμένοι σε Φορείς ή Κλάδους κύριας Ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, που εντάχθηκαν στο Ι.Κ.Α. με τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 3029/2002 και του άρθρου 1 του ν. 3655/2008 μπορούν σε περίπτωση διακοπής καθ' οιονδήποτε τρόπο της υποχρεωτικής ασφάλισης τους να συνεχίσουν προαιρετικά την ασφάλιση τους στον ίδιο φορέα κύριας και επικουρικής ασφάλισης και στους ίδιους κλάδους πρόνοιας και ασθένειας υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 41 του Α.Ν. 1846/1951, όπως εκάστοτε ισχύει (δηλ. της νομοθεσίας του Ι.Κ.Α.)
Αυτασφάλιση	Δικαίωμα υπαγωγής στο «Λογαριασμό Αυτασφάλιση» του Ι.Κ.Α. διαθέτουν οι Έλληνες ή ομογενείς οι διαμένοντες στην Ελλάδα, εφόσον δεν ασφαλίζονται υποχρεωτικά ή προαιρετικά στον κλάδο συντάξεων του Ι.Κ.Α. ή άλλου φορέα κύριας ασφάλισης. Επίσης, εφόσον δεν παρέχουν εργασία λογιζόμενη ως συντάξιμη στο Δημόσιο ή δεν έχουν τις προϋποθέσεις υπαγωγής στην προαιρετική ασφάλιση οποιουδήποτε ασφαλιστικού οργανισμού με άλλες διατάξεις και δεν είναι ήδη συνταξιούχοι φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης, οι οποίοι χορηγούν σύνταξη σε υποκατάσταση κύριας ασφάλισης.
Αυτασφάλιση Απολυομένων	Σε περίπτωση καταγγελίας σύμβασης εργασίας στο χρονικό διάστημα από 15.7.2010 μέχρι και 31.12.2012, εργαζόμενου ηλικίας 55 έως 64 ετών, ανεξάρτητα αν πρόκειται για ομαδική ή μεμονωμένη απόλυση, ο οποίος έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον 4.500 ημέρες εργασίας ή ασφάλιση 15 ετών, εφόσον παραμένει άνεργος, έχει το δικαίωμα της αυτασφάλισης, το οποίο ασκείται εντός εξήντα (60) ημερών από την καταγγελία της σύμβασης.
ΣΧΕΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	Ν. 4075/2012, Ν. 2335/1995, Ν. 2676/1999, Ν. 1654/1986, Ν. 4476/1965, Ν. 825/1978, Ν. 1539/1985, Α.Ν. 1846/1951. Εγκύκλιοι ΙΚΑ 3/1992, 38/1992, 8/1993, 11/1998, 65/2001, 95/2001, 61/2006, 17/1991, 14/2004, 11/1987, 12/1992, 57/1998, 91/1980, 101/1987, 17/1991, 101/1987, 162/1978, 79/1985, 22/1999, 362/1957.

ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Ο Θεσμός της προαιρετικής ασφάλισης προσανατολίζεται στο να δώσει τη δυνατότητα σε πρόσωπα που έχουν διατελέσει ασφαλισμένοι στο Ι.Κ.Α., ή σε συγχωνευθέντα με αυτό Ταμεία και τα οποία για διάφορους λόγους δεν παρέχουν εξαρτημένη εργασία ή παρόλο που παρέχουν τέτοιου είδους εργασία για οποιονδήποτε λόγο δεν υπάγονται στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α. ή άλλου Οργανισμού κύριας ασφάλισης μισθωτών, να συνεχίσουν την ασφάλισή τους καταβάλλοντας την αντίστοιχη εισφορά (εργατική και εργοδοτική), εφόσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις.

Περαιτέρω, προβλέπεται ο νομικός διαχωρισμός των εν λόγω ασφαλισμένων σε δύο βασικές κατηγορίες, δηλ. σε παλαιούς ασφαλισμένους (υπαχθέντες για πρώτη φορά στην ασφάλιση μέχρι και 31.12.1992) και νέους ασφαλισμένους (υπαχθέντες για πρώτη φορά στην ασφάλιση από 1.1.1993 και μετά).

Ειδικότερα, για την προαιρετική ασφάλιση στο Ι.Κ.Α. ισχύουν τα ακόλουθα:

1. Παλαιοί ασφαλισμένοι

Για την προαιρετική συνέχιση της ασφάλισης των παλαιών ασφαλισμένων, οι εν λόγω ασφαλισμένοι απαιτείται, κατά το άρθρο 41 Α.Ν. 1846/1951, να πληρούν τις κατωτέρω θετικές και αρνητικές προϋποθέσεις: α) Διακοπή ασφάλισης. β) Πραγματοποίηση ορισμένου αριθμού ημερών εργασίας. γ) Μη ύπαρξη συντάξιμης αναπηρίας. δ) Υποβολή αίτησης.

Πιο συγκεκριμένα, οι ανωτέρω προϋποθέσεις αναλύονται ως ακολούθως:

Α. Διακοπή ασφάλισης

Η διακοπή της ασφάλισης πρέπει να οφείλεται σε διακοπή της ασφαλιστέας στο Ι.Κ.Α. εργασίας από οποιαδήποτε αιτία. Ο λόγος της διακοπής δεν έχει καμιά σημασία και μπορεί να αφορά είτε την επιθυμία του ασφαλισμένου να μη συνεχίσει την εργασία του, είτε την έλλειψη εργασίας ή άλλους λόγους ανεξάρτητους από τη βούληση του ασφαλισμένου, όπως λ.χ. η ασθένεια, φυλάκιση, μετάβαση στο εξωτερικό κ.λπ. Πάντως, η διακοπή της ασφάλισης πρέπει να είναι απόλυτη, δηλαδή να αφορά κάθε εργασία που ασφαρίζεται στο Ι.Κ.Α. Έτσι αποκλείεται η προαιρετική ασφάλιση στα πρόσωπα που απασχολούνται πολλαπλώς, σε περίπτωση που θα διακοπεί μία από τις εργασίες για τις οποίες ασφαρίζονται στο Ι.Κ.Α.

Επίσης, αποκλείεται η προαιρετική ασφάλιση σε πρόσωπα, τα οποία μετά τη διακοπή της ασφάλισης τους στο Ίδρυμα αναλαμβάνουν εργασία για την οποία ασφαρίζονται υποχρεωτικά σε άλλο Οργανισμό κύριας ασφάλισης μισθωτών. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι εάν από το νέο Ασφαλιστικό Οργανισμό καλύπτονται μόνο για ένα κλάδο ασφάλισης, λ.χ. μόνο για Ασθένεια, δικαιούνται να προβούν σε προαιρετική ασφάλιση στο Ι.Κ.Α. για τον άλλο κλάδο, δηλαδή της Σύνταξης ή και αντίστροφα.

Αντίθετα, στην περίπτωση που ασκούν αυτοτελές επάγγελμα, για το οποίο ασφαρίζονται υποχρεωτικά σε Ταμείο που ασφαρίζει ελεύθερους επαγγελματίες, όπως λ.χ. είναι ο Ο.Α.Ε.Ε – Οργανισμός Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών, είναι δυνατόν να υπάρξει προαιρετική ασφάλιση στο Ι.Κ.Α. είτε για όλους είτε για ένα μόνο κλάδο ασφάλισης.

Β. Πραγματοποίηση ορισμένου αριθμού ημερών εργασίας

Βασική προϋπόθεση για την προαιρετική συνέχιση της ασφάλισης είναι η πραγματοποίηση ορισμένου αριθμού ημερών εργασίας στην ασφάλιση του Ιδρύματος. Συγκεκριμένα, απαιτείται ο ασφαλισμένος να έχει πραγματοποιήσει: ι) είτε πεντακόσιες (500) τουλάχιστον ημέρες εργασίας εντός των πέντε (5) τελευταίων ετών που προηγούνται από την τελευταία ημέρα εργασίας, 2) είτε τρεις χιλιάδες (3.000) ημέρες εργασίας οποτεδήποτε.

Για τον υπολογισμό των ημερών εργασίας δεν εξετάζεται εάν πραγματοποιήθηκαν συνεχώς ή διακεκομμένα, αλλά ούτε και απαιτείται ένας αριθμός από αυτές να έχει πραγματοποιηθεί σε κάθε ένα από τα προαναφερθέντα πέντε έτη στην πρώτη περίπτωση.

Διευκρινίζεται ότι ως ημέρες εργασίας θεωρούνται αυτές που έχουν πραγματοποιηθεί στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α. από παροχή εργασίας, καθώς και εκείνες που εξομοιώνονται με ημέρες εργασίας από τη νομοθεσία, τη νομολογία και την ασφαλιστική πρακτική.

Ειδικότερα, στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται:

α) Οι ημέρες που διανύθηκαν στην ασφάλιση συγχωνευθέντος στο Ι.Κ.Α. Ταμείου και έχουν αναγνωριστεί από αυτό, β) Οι ημέρες που αναγνωρίζονται με βάση τις αρχές της τυπικής ασφάλισης, γ) Οι ημέρες που πραγματοποιήθηκαν σε χώρες της Ε.Ο.Κ. ή σε χώρες με τις οποίες έχουν υπογραφεί διμερείς συμβάσεις και έχουν αναγνωριστεί στην ασφάλιση των χωρών αυτών, δ) Οι ημέρες που πραγματοποιήθηκαν στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α. με το καθεστώς του Ν. 3163/1955, ε) Οι ημέρες εργασίας των ομογενών από την Αίγυπτο, Τουρκία, Β. Ήπειρο και Ρουμανία, που αναγνωρίστηκαν στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α., στ) Οι ημέρες απασχόλησης στο Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ., Ο.Τ.Α. κ.λπ. που αναγνωρίζονται στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α., ζ) Οι ημέρες φυλάκισης και εκτόπισης περιόδου 21.4.1967-24.7.1974 που αναγνωρίζονται στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α., η) Οι πλασματικές ημέρες ασφάλισης των εργατοτεχνιτών οικοδόμων, θ) Οι ημέρες της στρατιωτικής υπηρεσίας.

Γενικά, εξομοιώνονται με ημέρες εργασίας στην ασφάλιση, οι ημέρες που αναγνωρίζονται εκ των υστέρων με ειδικές διατάξεις, είτε με εξαγορά είτε χωρίς εξαγορά και αναφέρονται σε πραγματική απασχόληση.

Σημειώνεται ότι οι ημέρες εργασίας που πραγματοποιήθηκαν σε προαιρετική ασφάλιση, δεν συνυπολογίζονται για τη συμπλήρωση των ανωτέρω 500 ή των 3.000 ημερών εργασίας για την εκ νέου συνέχιση της προαιρετικής ασφάλισης, εφόσον αυτή έχει διακοπεί για λόγους που δεν οφείλονται σε ανάληψη εργασίας ή συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας του ασφαλισμένου.

Επιπλέον, βάσει των κανόνων περί διαδοχικής ασφάλισης, για τη συμπλήρωση των χρονικών προϋποθέσεων που απαιτούνται για την προαιρετική συνέχιση της ασφάλισης, μπορεί να προσμετρηθεί και ο χρόνος ασφάλισης που πραγματοποιήθηκε σε προηγούμενο Ασφαλιστικό Φορέα.

Γ. Μη ύπαρξη συντάξιμης αναπηρίας

Αποκλείεται οπωσδήποτε η προαιρετική ασφάλιση, όταν ο ασφαλισμένος είναι ανάπηρος σύμφωνα με τη νομοθεσία του Ι.Κ.Α. (κατά ποσοστό ανώτερο του 66,66 %), δηλαδή εφόσον υπάρχει σ' αυτόν ασφαλιστική-συντάξιμη αναπηρία. Διευκρινίζεται, σχετικώς, ότι η αναπηρία αποτελεί κώλυμα για την προαιρετική ασφάλιση, όταν συντρέχει κατά το χρόνο που

υποβάλλεται η σχετική αίτηση από τον ασφαλισμένο και όχι κώλυμα για τη συνέχιση αυτής, εάν ενδεχομένως εμφανιστεί κατά τη διάρκεια της προαιρετικής ασφάλισης (άρθρο 22 παρ. 2 Ν. 1654/1986).

Δ. Υποβολή αίτησης

Η άσκηση του δικαιώματος για προαιρετική ασφάλιση συντελείται με την υποβολή γραπτής αίτησης. Όσοι υπάγονται στην κατηγορία των 500 ημερών εργασίας, πρέπει να υποβάλουν τη σχετική αίτηση τους μέσα σε προθεσμία (12) μηνών αφότου πραγματοποιήσαν στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α. την τελευταία ημέρα εργασίας, ενώ όσοι υπάγονται στην κατηγορία των 3.000 ημερών εργασίας, μπορούν να υποβάλουν οποτεδήποτε την αίτηση τους, γιατί στην περίπτωση τους δεν προβλέπεται προθεσμία.

Πάντως, η προαιρετική ασφάλιση και στις δύο περιπτώσεις αρχίζει από την ημέρα που υποβάλλεται η αίτηση από τον ενδιαφερόμενο ασφαλισμένο. Έτσι, δεν επιτρέπεται αναδρομική προαιρετική ασφάλιση και ούτε βέβαια να ανατρέξει αυτή στο χρόνο διακοπής της εργασίας.

Ε. Έκταση ασφάλισης

Προαιρετική ασφάλιση είναι δυνατόν να γίνει, είτε για ένα είτε για περισσότερους κλάδους από εκείνους που ασφαλιζόταν στο Ι.Κ.Α. ο ενδιαφερόμενος ασφαλισμένος. Εάν τυχόν έκανε προαιρετική ασφάλιση μόνο για ένα κλάδο, μπορεί να ζητήσει μεταγενέστερα να ασφαλιστεί και για τους λοιπούς κλάδους, με την προϋπόθεση ότι εξακολουθούν να ισχύουν οι προαναφερόμενες νομικές προϋποθέσεις. Παράλληλα, ο ασφαλισμένος δικαιούται να διακόψει την προαιρετική ασφάλιση οποτεδήποτε θελήσει, είτε για ένα είτε για όλους τους κλάδους, αφού βέβαια το ζητήσει με γραπτή αίτηση.

Τονίζεται, ωστόσο, ότι αποκλείεται οπωσδήποτε η προαιρετική ασφάλιση για τους κλάδους Ανεργίας, Στράτευσης, Δ.Λ.Ο.Ε.Μ., Εργατικής Κατοικίας και Εργατικής Εστίας. Επίσης, δεν είναι δυνατή η προαιρετική ασφάλιση να αφορά στα βαριά και ανθυγιεινά επαγγέλματα.

Σύμφωνα με ρητή διάταξη του νόμου, η συνέχιση προαιρετικά της ασφάλισης πραγματοποιείται για 25 ημέρες ασφάλισης το μήνα και 300 το χρόνο. Συνεπώς, δεν δικαιολογείται η κατά σύστημα προσχώρηση στο θεσμό της προαιρετικής ασφάλισης για μειωμένο αριθμό ημερών κάθε έτος (100, 120 κ.λπ.), προκειμένου να συμπληρωθούν οι προϋποθέσεις για τη λήψη παροχών ασθένειας ή για τη θεμελίωση δικαιώματος για μειωμένη σύνταξη γήρατος (άρθρο 22 παρ. 1 Ν 1654/1986 και Εγκύκλιος ΙΚΑ 101/1987).

ΣΤ. Εισφορές

Ο ασφαλισμένος που συνεχίζει προαιρετικά την ασφάλιση του, υποχρεούται να καταβάλει κατά μήνα ολόκληρο το ποσό της εισφοράς (δηλ. εργοδότη και ασφαλισμένου), που αντιστοιχεί στον κλάδο, στον οποίο έχει επιλέξει να συνεχίσει την ασφάλιση του και υπολογίζεται βάσει του τεκμαρτού ημερομίσθιου της ασφαλιστικής κλάσης, στην οποία, κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, εμπίπτουν οι αποδοχές που λάμβανε την ημέρα διακοπής της εργασίας του.

Επισημαίνεται ότι για τον υπολογισμό των οφειλόμενων εισφορών σε περίπτωση προαιρετικής ασφάλισης οι αποδοχές δεν προσαυξάνονται με την αναλογία των Δώρων

Εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα. Πάντως, οι εισφορές δεν μπορεί να είναι κατώτερες από αυτές που αντιστοιχούν στο 25πλάσιο του τεκμαρτού ημερομισθίου της ασφαλιστικής κλάσης στην οποία εμπίπτει κάθε φορά το ημερομίσθιο του ανειδίκευτου εργάτη (άρθρο 10 περ. 3 Ν. 2217/1994. Εγκύκλιος ΙΚΑ 45/2007, Έγγραφο Ι.Κ.Α. Α23/590/11/25.5.2012). Κατ' εξαίρεση, οι συνεχίζοντες προαιρετικά την ασφάλιση τους με βάση τις 3.000 ημέρες εργασίας, μπορούν να υπαχθούν στην αμέσως ανώτερη ασφαλιστική κλάση, με έγγραφη δήλωση τους. Το δικαίωμα αυτό ασκείται μετά τη συμπλήρωση τριετίας σε κάθε ασφαλιστική κλάση και πάντως πριν από τη συμπλήρωση του 55ου έτους της ηλικίας.

Σημειώνεται ότι, για να καθοριστεί το ποσό των καταβλητέων εισφορών, ο μήνας υπολογίζεται σε 25 ημέρες, ανεξάρτητα αν ο ασφαλισμένος εργαζόταν συνήθως λιγότερες ή περισσότερες από 25 ημέρες το μήνα. Οι εισφορές καταβάλλονται στο τέλος του μήνα και πάντοτε σε μετρητά. Δεν υποχρεούται όμως ο ασφαλισμένος να καταβάλλει εισφορές για το χρονικό διάστημα που παίρνει επίδομα ασθένειας (έγγραφο ΙΚΑ Α36/472α/11.6.2009). Η καθυστέρηση πληρωμής της εισφοράς πάνω από τρεις (3) μήνες από τότε που είναι απαιτητή, έχει ως συνέπεια την επιβάρυνσή της με πρόσθετα τέλη (άρθρο 9 παρ. 7 Ν. 3322/2004).

Ζ. Διακοπή - Αναστολή προαιρετικής ασφάλισης:

Η προαιρετική ασφάλιση διακόπτεται: α) με δήλωση τον δικαιούχου ότι δεν επιθυμεί να τη συνεχίσει, β) όταν καθυστερήσει η καταβολή των εισφορών πάνω από 24 μήνες αφότου κατέστησαν απαιτητές, γ) με το θάνατο του ασφαλισμένου, και δ) όταν λάβει σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας για αόριστο χρόνο.

Η προαιρετική ασφάλιση αναστέλλεται όταν ο ασφαλισμένος αναλάβει εξαρτημένη εργασία, για την οποία ασφαλίζεται υποχρεωτικά στο ΙΚΑ ή σε άλλο Οργανισμό κύριας ασφάλισης. Μετά τη διακοπή της εργασίας συνεχίζεται η προαιρετική ασφάλιση, χωρίς να ερευνάται εκ νέου εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν προηγουμένως (Έγγραφο ΙΚΑ 142716/11 12 1980).

Επίσης, στην περίπτωση σύνταξης μερικής αναπηρίας ορισμένου χρόνου, αναστέλλεται υποχρεωτικά η προαιρετική ασφάλιση για όσο διάστημα διαρκεί η συνταξιοδότηση και βέβαια όταν λήξει αυτή, αναβιώνει αυτόματα το δικαίωμα για συνέχιση της προαιρετικής ασφάλισης, ενώ σε περίπτωση επιδότησης για ασθένεια αναστέλλεται δυνητικά η προαιρετική ασφάλιση.

2 . Νεοασφαλισμένοι

Προκειμένου για ασφαλισμένους οι οποίοι έχουν υπαχθεί για πρώτη φορά στην υποχρεωτική ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης από 1.1.1993 και μετά, παρέχεται η δυνατότητα να συνεχίσουν την ασφάλιση τους προαιρετικά, με ορισμένες προϋποθέσεις.

Ι. Ο υποχρεωτικά ασφαλισμένος σε φορέα κύριας ασφάλισης δικαιούται να ζητήσει τη συνέχιση της ασφάλισης αυτής, εντός έτους από τη διακοπή της, εφόσον: α) έχει πραγματοποιήσει στην υποχρεωτική ασφάλιση 1.500 ημέρες εργασίας τουλάχιστον, από τις οποίες 300 ημέρες εντός της τελευταίας πριν από την υποβολή της αίτησης πενταετίας και β) δεν υπάγεται στην ασφάλιση άλλου φορέα κυρίας ασφάλισης.

II. Η προαιρετική ασφάλιση πραγματοποιείται για ένα ή περισσότερους από τους υφιστάμενους στο φορέα κλάδους ασφάλισης.

III. Ο προαιρετικά ασφαλισμένος βαρύνεται με την εκάστοτε συνολική εισφορά εργοδότη και ασφαλισμένου, η οποία υπολογίζεται επί του μέσου όρου του μισθού του τελευταίου, πριν τη διακοπή της ασφάλισης του δωδεκαμήνου προκειμένου περί μισθωτών, με βάση το ανώτατο όριο αποδοχών (πλαφόν), όπως έχει διαμορφωθεί κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης του, ή του ποσού της ασφαλιστικής κατηγορίας επί της οποίας κατέβαλε εισφορές κατά τη διακοπή της απασχόλησης ο αυτοαπασχολούμενος, αναπροσαρμοσμένων με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων (Έγγραφα ΙΚΑ Α23/540/ 2.6.2006, Α23/590/15.6.2007).

Εφόσον έχουν πραγματοποιήσει 3.000 ημέρες ή 10 έτη εργασίας, δύνανται, με έγγραφη δήλωση τους, να κατατάσσονται στην αμέσως ανώτερη ασφαλιστική κλάση ή κατηγορία. Το δικαίωμα αυτό ασκείται μετά τη συμπλήρωση του 55ου έτους της ηλικίας τους. Η νέα κατάταξη ισχύει από την 1η Ιανουαρίου του επόμενου έτους από την υποβολή της δήλωσης.

IV. Χρονική περίοδος, για την οποία δεν καταβλήθηκαν εισφορές εντός έξι (6) μηνών από τη λήξη της περιόδου στην οποία ανάγονται αυτές, δεν λογίζεται ως χρόνος προαιρετικής ασφάλισης. Εισφορές, οι οποίες καταβλήθηκαν πέραν του μηνός από τότε που κατέστησαν απαιτητές και μέχρι των έξι (6) μηνών, επιβαρύνονται με τα προβλεπόμενα πρόσθετα τέλη.

V. Καθυστέρηση καταβολής εισφορών πέραν του έτους, από τη λήξη της περιόδου στην οποία ανάγονται αυτές, συνεπάγεται την απώλεια του δικαιώματος περαιτέρω συνεχίσεως της προαιρετικής ασφάλισης που άρχισε.

VI. Ο συνεχίζων προαιρετικά την ασφάλιση του δεν υποχρεούται σε καταβολή εισφορών κατά τον χρόνο που λαμβάνει επίδομα ασθένειας.

VII. Δεν δύναται να γίνει προαιρετική συνέχιση της ασφάλισης, αν ο ασφαλισμένος κατά την υποβολή της σχετικής αίτησης είναι ανάπηρος κατά την έννοια της παρ. 5 του άρθρου 28 του Α.Ν. 1846/1951 (δηλ. της νομοθεσίας του Ι.Κ.Α.).

VII. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται αναλόγως και για την προαιρετική ασφάλιση σε φορείς επικουρικής ασφάλισης.

3. Μακροχρόνια Άνεργοι

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 2874/2000, οι μακροχρόνια άνεργοι ασφαλισμένοι του Ι.Κ.Α., οι οποίοι υπολείπονται μέχρι πέντε (5) χρόνια για να λάβουν πλήρη σύνταξη Γήρατος, μπορούν να συνεχίσουν προαιρετικά την ασφάλιση τους, με καταβολή των εισφορών από τον Ο.Α.Ε.Δ. Το μέτρο αυτό αφορά ασφαλισμένους: α) του Ι.Κ.Α. και β) των Ταμείων Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών, οι οποίοι είναι ασφαλισμένοι για κύρια σύνταξη στο Ι.Κ.Α.

Αναλυτικότερα, δικαιούχοι της εν λόγω κατηγορίας προαιρετικής ασφάλισης είναι όσοι πληρούν τις εξής προϋποθέσεις:

i) Είναι άνεργοι επί (12) συνεχείς μήνες τουλάχιστον, εξακολουθούν να είναι άνεργοι και κατέχουν κάρτα ανεργίας ανανεούμενη, ανά μήνα.

ii) Έχουν συμπληρώσει το 60^ο έτος της ηλικίας τους οι άνδρες και το 55^ο έτος οι γυναίκες. Σημειώνεται ότι ειδικά για τους ασφαλισμένους στα βαριά και ανθυγιεινά επαγγέλματα, ως όριο ηλικίας ορίζεται το 55^ο έτος για τους άνδρες και το 50^ο έτος για τις γυναίκες. Ενώ, ειδικά προκειμένου για «νέους ασφαλισμένους», απαιτείται η συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας τους (για άνδρες - γυναίκες), ενώ γι' αυτούς που θα συνταξιοδοτηθούν κατά τον Κ.Β.Α.Ε. απαιτείται η συμπλήρωση του 55ου έτους της ηλικίας τους (για άνδρες - γυναίκες).

iii) Κατά την υποβολή της αίτησης για υπαγωγή τους στην προαιρετική ασφάλιση δεν είναι ασφαλιστικώς ανάπηροι, δηλ. δεν έχουν ασφαλιστική αναπηρία άνω του 67%.

iv) Ο υπολειπόμενος χρόνος για τη συμπλήρωση του ελάχιστου αριθμού ημερών ασφάλισης για τη θεμελίωση πλήρους συνταξιοδοτικού δικαιώματος λόγω γήρατος στο Ι.Κ.Α. ή Ε.Τ.Ε.Α.Μ., να μην υπερβαίνει τα πέντε έτη (δηλ. τις 1.500 ημέρες ασφάλισης). Αποκλείονται πάντως όσοι ήδη λαμβάνουν σύνταξη γήρατος από το ΙΚΑ ή από άλλο φορέα κύριας ασφάλισης.

Επισημαίνεται, επιπλέον, ότι στον συνολικά πραγματοποιηθέντα στο Ι.Κ.Α. ή στο Ε.Τ.Ε.Α.Μ. χρόνο ασφάλισης, συνυπολογίζονται: 1) ο χρόνος που έχει διανυθεί στην ασφάλιση άλλου Ασφαλιστικού Οργανισμού, αρκεί το Ι.Κ.Α. να είναι ο τελευταίος Οργανισμός, 2) ο χρόνος της προαιρετικής ασφάλισης και αυτός που συνυπολογίζεται για την υπαγωγή στην προαιρετική ασφάλιση (Εγγραφο ΙΚΑ Σ 40/66/2004).

Η ανωτέρω προαιρετική ασφάλιση μπορεί να γίνει, είτε στον κλάδο Σύνταξης του Ι.Κ.Α., είτε στον κλάδο επικουρικής ασφάλισης του Ε.Τ.Ε.Α.Μ., με την προϋπόθεση βέβαια ότι έχει γίνει προαιρετική ασφάλιση με τις ίδιες διατάξεις και στον κλάδο σύνταξης του Ι.Κ.Α. Προαιρετική ασφάλιση στον κλάδο βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμαμάτων δεν είναι επιτρεπτή.

Οι εισφορές της εν λόγω κατηγορίας προαιρετικώς ασφαλισμένων καταβάλλονται εξ ολοκλήρου από τον ειδικό λογαριασμό «Λ.Α.Ε.Κ.» που λειτουργεί στον Ο.Α.Ε.Δ. Βάση υπολογισμού των εισφορών είναι η ασφαλιστική κλάση, στην οποία κατατάσσεται ο άνεργος κατά την υποβολή της αίτησης του βάσει των αποδοχών της ημέρας διακοπής της εργασίας του, προσαυξημένες με τα δώρα εορτών Πάσχα-Χριστουγέννων και το επίδομα άδειας. Πάντως, η κλάση κατάταξης δεν μπορεί να είναι μικρότερη της κλάσης στην οποία εμπίπτει το ημερομίσθιο του ανειδίκευτου εργάτη.

Στις ανωτέρω διατάξεις έχουν υπαχθεί και οι απολυόμενοι ηλικίας 55 μέχρι 64 ετών, εφόσον παραμένουν άνεργοι για τρεις τουλάχιστον συνεχείς μήνες (άρθρο 66 παρ. 5 εδ. γ' ν. 3996/2001. Εγκύκλιος ΙΚΑ 96/2011).

Ως προς τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την υπαγωγή στην εν λόγω κατηγορία προαιρετικής ασφάλισης, αυτά είναι τα ακόλουθα:

- **Αίτηση** του ανέργου στο Υποκατάστημα ΙΚΑ-ΕΤΑΜ του τόπου κατοικίας του.
- **Ασφαλιστικά Βιβλιάρια** του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ή και άλλων φορέων και σε περίπτωση έλλειψής τους, απόφαση ή βεβαίωση των φορέων για τον χρόνο ασφάλισης σ' αυτούς.

- **Υπεύθυνη Δήλωση** του ν. 1599/86 ότι ο αιτών δεν έχει άλλο χρόνο ασφάλισης εκτός αυτού που περιέχεται στα προσκομισθέντα βιβλιάρια ή τις βεβαιώσεις άλλων φορέων.
- **Βεβαίωση του ΟΑΕΔ** ότι ο αιτών είναι εγγεγραμμένος στα Μητρώα του επί ένα συνεχές 12μηνο πριν την υποβολή της αίτησής του για υπαγωγή στην παρούσα προαιρετική, ότι κατέχει κάρτα ανεργίας ανενεούμενη ανά μήνα και πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 10 του ν. 2874/2000.

4. Ασφαλισμένοι ενταχθέντων στο Ι.Κ.Α. Ασφαλιστικών Οργανισμών

Ειδικά για την προαιρετική ασφάλιση των ασφαλισμένων σε ενταχθέντες στο Ι.Κ.Α. ασφαλιστικούς οργανισμούς προβλέπονται τα ακόλουθα:

i) Ασφαλισμένοι σε Φορείς ή Κλάδους κύριας Ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, που εντάχθηκαν στο Ι.Κ.Α. με τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 3029/2002 και του άρθρου 1 του ν. 3655/2008 μπορούν σε περίπτωση διακοπής καθ' οιονδήποτε τρόπο της υποχρεωτικής ασφάλισης τους να συνεχίσουν προαιρετικά την ασφάλιση τους στον ίδιο φορέα κύριας και επικουρικής ασφάλισης και στους ίδιους κλάδους πρόνοιας και ασθένειας υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 41 του Α.Ν. 1846/1951 ως ισχύει (δηλ. της νομοθεσίας του Ι.Κ.Α.).

ii) Οι ασφαλισμένοι, που συνεχίζουν προαιρετικά την ασφάλιση τους, υποχρεούνται να καταβάλουν κατά μήνα ολόκληρο το ποσό εισφορών εργοδότη και ασφαλισμένου του κλάδου ή φορέα στον οποίο υπάγονταν, όπως εκάστοτε ισχύουν, το οποίο υπολογίζεται βάσει των τακτικών αποδοχών του τελευταίου μήνα πριν τη διακοπή της εργασιακής σχέσης.

iii) Υπό τις αυτές ως άνω προϋποθέσεις η ασφάλιση μπορεί κατόπιν υποβολής σχετικών αιτημάτων των ασφαλισμένων να συνεχίζεται προαιρετικά και στους φορείς επικουρικής ασφάλισης, πρόνοιας και υγείας που ο καθένας ασφαλιζόταν πριν τη διακοπή της εργασιακής σχέσης.

iv) Ο χρόνος της προαιρετικής ασφάλισης λογίζεται ως πραγματικός χρόνος κύριας, επικουρικής ασφάλισης και ασφάλισης πρόνοιας του φορέα ή κλάδου στον οποίο υπάγονταν πριν τη διακοπή της εργασιακής σχέσης και συνυπολογίζεται τόσο για τη θεμελίωση δικαιώματος λήψης σύνταξης και εφάπαξ όσο και για την προσαύξηση των αντίστοιχων παροχών.

5. Αυτασφάλιση

Με τις διατάξεις του άρθρου 36 του Ν. 1902/1990 έχει συσταθεί στο Ι.Κ.Α. «Ειδικός Λογαριασμός» προαιρετικής υπαγωγής στην ασφάλιση, με τον τίτλο «Λογαριασμός Αυτασφάλισης». Δικαίωμα υπαγωγής στην ασφάλιση του εν λόγω Λογαριασμού έχουν οι Έλληνες ή ομογενείς οι διαμένοντες στην Ελλάδα, εφόσον δεν ασφαλίζονται υποχρεωτικά ή προαιρετικά στον κλάδο συντάξεων του Ι.Κ.Α. ή άλλου φορέα κύριας ασφάλισης ή δεν παρέχουν εργασία λογιζόμενη ως συντάξιμη στο Δημόσιο ή δεν έχουν τις προϋποθέσεις υπαγωγής στην προαιρετική ασφάλιση οποιουδήποτε ασφαλιστικού οργανισμού με άλλες διατάξεις ή δεν είναι ήδη συνταξιούχοι φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης, οι οποίοι χορηγούν σύνταξη σε υποκατάσταση κύριας ασφάλισης» (βλ. και άρθρο 5 παρ. 1 Ν. 2556/1997).

Η ανωτέρω ασφάλιση καλύπτει τους κινδύνους γήρατος, αναπηρίας, θανάτου και μπορούν να προσχωρήσουν σ' αυτή πρόσωπα από τη συμπλήρωση του 16ου έτους μέχρι του 63ου έτους της ηλικίας προκειμένου για άνδρες και του 58ου οι γυναίκες, και ειδικά για τον κίνδυνο αναπηρίας μέχρι του 55ου έτους της ηλικίας (άνδρες και γυναίκες). Έτσι, δίνεται η δυνατότητα ασφάλισης στον κλάδο Σύνταξης σε άτομα που για οποιοδήποτε λόγο δεν ασφαλίστηκαν σε κανένα φορέα, ή σε άτομα που έχουν διακόψει την ασφάλιση τους και αδυνατούν να τη συνεχίσουν με την υπάρχουσα νομοθεσία. Στις κατηγορίες αυτές μπορούν να ανήκουν φοιτητές κατά τη διάρκεια της φοίτησης τους, άγαμα τέκνα που εξαρτώνται οικονομικά από τους γονείς τους, γυναίκες οι οποίες μετά το γάμο σταμάτησαν την ασφάλιση τους ή δεν ασφαλίστηκαν ποτέ, επαγγελματίες που για διάφορους λόγους έμειναν ανασφάλιστοι, ομογενείς που επαναπατρίστηκαν και λοιπά πρόσωπα που δεν έχουν προγενέστερη ασφάλιση.

Παράλληλα, με σχετικό Κανονισμό έχουν καθορισθεί οι όροι και προϋποθέσεις πραγματοποίησης της ανωτέρω ασφάλισης, η έναρξη και η λήξη, η κατάταξη σε ασφαλιστικές κλάσεις και τα ποσοστά ασφαλιστρού, ο τρόπος και ο χρόνος καταβολής των εισφορών, η αναστολή της ασφάλισης κ.λπ. (Υ.Α. Φ 21/1927/22.10.1991).

6. Αυτασφάλιση Απολυομένων

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 66 παρ. 4 και 5 του Ν. 3996/2011, σε περίπτωση καταγγελίας σύμβασης εργασίας στο χρονικό διάστημα από 15.7.2010 μέχρι και 31.12.2012, εργαζόμενου ηλικίας 55 έως 64 ετών, ανεξάρτητα αν πρόκειται για ομαδική ή μεμονωμένη απόλυση, ο οποίος έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον 4.500 ημέρες εργασίας ή ασφάλιση 15 ετών, εφόσον παραμένει άνεργος, έχει το δικαίωμα της αυτασφάλισης, το οποίο ασκείται εντός εξήντα (60) ημερών από την καταγγελία της σύμβασης (Εγκύκλιοι ΙΚΑ 95/2011).

Στο κόστος της αυτασφάλισης, υποχρεούται να συμμετάσχει ο εργοδότης που τους απέλυσε, για χρονικό διάστημα μέχρι τριών (3) ετών κατά ποσοστό: α) 50% για τους ασφαλισμένους ηλικίας 55 έως 60 ετών, β) 80% για τους ασφαλισμένους ηλικίας 60 ετών συμπληρωμένων έως 64. Το υπόλοιπο κόστος αυτασφάλισης το αναλαμβάνει ο Ο.Α.Ε.Δ. υλοποιώντας ειδικά προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης, για όσο χρόνο υφίσταται υποχρέωση καταβολής από τον εργοδότη και για ποσοστό 50% ή 20% αντίστοιχα, του κόστους αυτασφάλισης.

Αρμόδιο Υποκατάστημα του ΙΚΑ για την υποβολή της σχετικής αίτησης είναι το Υποκατάστημα του τόπου απασχόλησης του απολυομένου. Στην σχετική αίτηση εκτός από τα πλήρη στοιχεία του ασφαλισμένου και τα λοιπά δικαιολογητικά, θα πρέπει να επισυνάπτεται και θεωρημένο αντίγραφο της καταγγελίας της σύμβασης εργασίας.

Πηγές

Κ. Λαναράς, Η Ασφάλιση στο ΙΚΑ, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2013

Εγκύκλιοι ΙΚΑ 3/1992, 38/1992, 8/1993, 11/1998, 65/2001, 95/2001, 61/2006, 17/1991, 14/2004, 11/1987, 12/1992, 57/1998, 91/1980, 101/1987, 17/1991, 101/1987, 162/1978, 79/1985, 22/1999, 362/1957

Δημ. Μπούρλος, Η διαδοχική ασφάλιση, πρόσφατες ρυθμίσεις του άρθρου 5 του Ν 3863/2010, ΕΔΚΑ τόμος ΝΒ, 923 επ., 2010

Συντάκτης

Ιωάννης Σκανδάλης